

Сучасні тенденції управління фізичною культурою і спортом в Україні

Анастасія Бондар¹
Ірина Петренко¹
Олександр Томенко²

Харківська державна академія фізичної культури¹, Харків, Україна

Суцмський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка²,
Суми, Україна

Мета: виділити сучасні тенденції управління фізичною культурою і спортом в Україні на підставі узагальнення наукових доробок вітчизняних вчених.

Матеріал і методи: теоретичні та практичні дослідження вітчизняних вчених, офіційні документи, методи порівняння, синтезу, аналізу.

Результати: в умовах євроінтеграції нашої країни слід дотримуватися введених Європейським Союзом норм і стандартів, які регулюють питання рухової активності і спорту, на державному рівні слід розробити дорожню карту розвитку спорту відповідно до завдань і напрямів, зазначених у Білій книзі Європейсько Союзу. Назріла необхідність виокремлення сфери спорту на законодавчому і організаційному рівні, тому у науковий обіг та у нормативно-правове поле, відповідно до європейського законодавства, доцільно вводити поняття «сфера спорту» для окреслення діяльності фізкультурно-спортивних організацій та інших суб'єктів господарювання, які надають фізкультурно-спортивні послуги та проводять діяльність за такими напрямками, як оздоровча фізична активність, спорт у освіті та навчанні, масовий спорт і спорт для всіх, спорт вищих досягнень та професійний спорт. Поняття «фізична культура» доцільно залучати до наукового та суспільного обігу для окреслення діяльності людей, пов'язаної з використанням фізичних вправ. Ці питання слід врегулювати на законодавчому рівні і внести відповідні зміни до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та підзаконні акти, що регулюють сферу спорту. Висновки: сучасними тенденціями управління фізичною культурою і спортом в Україні є перехід на європейські стандарти, зміна механізмів впровадження державної політики, децентралізація влади, розвиток ринку та підвищення якості фізкультурно-спортивних послуг завдяки введенню державних стандартів.

Ключові слова: фізична культура, спорт, сфера фізичної культури і спорту, сфера спорту, фізкультурно-спортивні організації, управління, децентралізація, реформа.

Вступ

Вітчизняні вчені [4, 10, 12, 26] у своїх дослідженнях обґрунтовують необхідність реформування державного управління у сфері фізичної культури і спорту в умовах децентралізації влади, при цьому автори [3, 10, 16] пропонують використовувати досвід інших держав. Дослідники [9, 12, 25] сходяться на думці, що розширення повноважень органів місцевого самоврядування позитивно вплине на використання місцевих ресурсів та сприятиме підвищенню відповідальності. О. Кузьменко, спираючись на західноєвропейський досвід, зазначає, що збалансувати розвиток фізичної культури в межах держави допоможуть національні мінімальні стандарти, гарантовані в межах децентралізованої структури адміністрації.

На ряду з реформуванням адміністративної системи та розподілом повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування, дослідників цікавлять питання комерціалізації спорту [2, 11], переходу до ринкової економіки [6, 18], зміни форм господарської діяльності в сфері фізичної культури і спорту [9, 11, 16]. У своїх дослідженнях [6, 16, 18] вчені зазначали, що сфера фізичної культури і спорту є специфічною і характеризується особливостями економічної діяльності, оскільки

спрямована, в першу чергу, на оздоровлення людей, з урахуванням цього розвивається ринок фізкультурно-спортивних послуг. З іншого боку, існує спорт, як окремий вид економічної діяльності, і це питання також розглядалося сучасними дослідниками [6, 11]. О. Красовська, А. Кошевой [9] розробили маркетингову концепцію управління спортом та обґрунтували можливість її використання в контексті інституційної трансформації спортивної сфери.

У ході аналізу результатів сучасних наукових досліджень з проблеми управління фізичною культурою і спортом виникли питання, які потребують уточнення та додаткового вивчення, зокрема:

- використання понять «галузь фізичної культури і спорту», «сфера фізичної культури і спорту», «сфера спорту»;

- механізм впровадження державної політики в сфері фізичної культури і спорту в умовах децентралізації влади.

Враховуючи вищезазначене, метою дослідження стало виділення сучасних тенденцій управління фізичною культурою і спортом в Україні на підставі узагальнення наукових доробок вітчизняних вчених.

Матеріал і методи дослідження

У дослідженні використовувалися теоретичні та практичні дослідження вітчизняних вчених, офіційні документи, методи порівняння, синтезу, аналізу.

Результати дослідження

Проведене дослідження показало, що сьогодні не викликає сумнівів важлива роль фізичної культури і спорту в житті людини, суспільства, держави, про це йдеться в наукових працях сучасних дослідників та нормативно-правових документах [17, 22, 25]. У вітчизняній літературі достатньо широко розкриті питання щодо галузевого управління та формування державної політики у сфері фізичної культури і спорту [1, 3, 10] з посиланням на Статтю 49 Конституції України, в якій зазначено, що держава дбає про розвиток фізичної культури і спорту. Крім того, сформоване підґрунтя для подальшої наукової розвідки у напрямку пошуку ефективних шляхів запровадження принципово нової моделі управління фізичною культурою і спортом в нашій державі [26].

Під час узагальнення масиву наукових доробок вітчизняних авторів, ми зіткнулися з необхідністю визначення таких дефініцій як «сфера фізичної культури і спорту» та «сфера спорту», які автори широко застосовують у своїх роботах, інколи ототожуючи їх. При цьому ми не зустріли трактування цих понять у сучасній науковій літературі та нормативних документах. Зазначимо, що у Законі України «Про фізичну культуру і спорт» [20] зустрічається формулювання «сфера фізичної культури і спорту», однак у тексті документу не наводиться конкретизація цього терміну, а подано лише визначення і напрями фізичної культури і спорту (табл. 1).

З таблиці 1 видно, що фізична культура і спорт – це діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, які мають різну мету та спрямування. У наукових працях сучасних вітчизняних вчених можна зустріти різні поняття для позначення видів діяльності, пов'язаної з використанням фізичних вправ, зокрема вітчизняними вченими активно використовуються поняття «галузь фізичної культури і спорту», «сфера фізичної культури і спорту», «сфера спорту». Розглянемо ці поняття в контексті проаналізованих нами джерел. Вітчизняні автори використовують у своїх працях поняття «галузь фізичної культури і спорту» в контексті управління галуззю народного господарства [3, 11, 12, 16].

Дане застосування терміну притаманне пострадянським країнам, у тому числі Україні, оскільки вже за часів незалежності до 1994 року на території нашої держави використовувалася «Загальносоюзний класифікатор галузей народного господарства» (1976), в якому фізична культура була складовою галузі «Охорона здоров'я, фізична культура і соціальне забезпечення», віднесеної до невиробничої сфери діяльності. У 1994 році був затверджений «Загальний Класифікатор «Галузей народного господарства України» (1994), у якому об'єктом класифікації виступала «галузь народного господарства України, тобто сукупність виробничих одиниць, які виконують один або декілька подібних видів виробничої діяльності». У даному Класифікаторі фізична культура також була віднесена до галузі невиробничої сфери діяльності «Охорона здоров'я, фізична культура і соціальне забезпечення» (код 91000), спорт відносився до цієї галузі у межах підгалузі «Фізична культура і спорт» (91700) [5]. У класифікаторі зазначалося, що вид виробничої діяльності не є видом економіч-

Таблиця 1
Визначення термінів «фізична культура», «спорт» та їх напрями відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт»

Фізична культура	Спорт
Діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту спрямована на	
забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя	виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них
Напрями	
<ul style="list-style-type: none"> - фізичне виховання різних груп населення, - масовий спорт, - фізкультурно-спортивна реабілітація 	<ul style="list-style-type: none"> - дитячий спорт, - дитячо-юнацький спорт, - резервний спорт, - спорт вищих досягнень, - професійний спорт, - спорт ветеранів, - олімпійський спорт, - неолімпійський спорт, - службово-прикладний та військово-прикладний спорт, - спорт осіб з інвалідністю тощо

ної діяльності, як у міжнародній класифікації, де вид економічної діяльності використовується як класифікаційна ознака господарських суб'єктів, незалежно від форм власності і організаційно-правових форм господарювання. Отже, у даному випадку поняття «галузь фізичної культури і спорту» означає виробничу сферу діяльності, галузь народного господарства – а саме: сукупність господарських суб'єктів незалежно від форм власності і організаційно-правових форм господарювання.

З'ясувалося, що поняття «сфера фізичної культури і спорту» використовується авторами при вивченні державного управління фізичною культурою і спортом та формування державної політики в означеній сфері [1, 2, 22] відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» [20].

У своїх наукових працях В.О. Сутула зазначає, що словосполучення «фізична культура і спорт» широко використовується в Україні у наукових працях вітчизняних вчених та на законодавчому рівні для окреслення і регулювання діяльності людей у відповідній сфері суспільного життя, а саме у «сфері фізичної культури», у даній концепції «сфера фізичної культури» визначається як сфера діяльності людей, пов'язаної з використанням фізичних вправ, а «фізична культура» представляє собою історично зумовлену діяльність людей, пов'язану (прямо або опосередковано) з використанням фізичних вправ та її індивідуальні і суспільно значущі результати, основними напрямками фізичної культури є фізичне виховання, спорт, фізичний фітнес (фізична рекреація) [23].

Поняття «сфера спорту» [6, 9, 11] частіше застосовується у дослідженнях, присвячених менеджменту фізкультурно-спортивних організацій, підприємницькій діяльності суб'єктів господарювання з надання фізкультурно-спортивних послуг, іншим питанням, пов'язаним з економічною діяльністю в сфері спорту. Це, на нашу думку, пояснюється змінами Класифікатору видів економічної діяльності відповідно до міжнародних норм, в якому до видів економічної діяльності віднесено лише спорт [8].

Розглядаючи поняття «сфера спорту», зазначимо, що поняття «спорт» у сучасній науковій літературі використовується для характеристики специфічної галузі діяльності людини, особливістю якої є наявність змагальної діяльності і спеціальної підготовки до неї, а метою занять спортом – максимальний результат [19]. Спорт – це особливе соціокультурне явище, яке представляє собою історично зумовлену діяльність людей, пов'язану (прямо або опосередковано) з використанням фізичних вправ, яка спрямована на підготовку та участь у змаганнях, а також індивідуальні та суспільно значущі результати такої діяльності [23].

Відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» (в першій редакції), який був введений в дію в 1994 році, термін «спорт» визначався як «органічна частина фізичної культури...». Це відображено у назві Глави III «Спорт – особлива сфера фізкультурної діяльності» [21].

У 1996 році було затверджено Державний класифікатор України ДК 009:96 «Класифікація видів економічної діяльності» (КВЕД), об'єктами класифікації

у якому виступали вже види економічної діяльності суб'єктів господарювання (фізичних та юридичних осіб) в межах Державної програми переходу до міжнародної системи обліку та статистики [14]. Згідно з Класифікатором економічна діяльність – це процес поєднання дій, які призводять до отримання відповідного набору продукції або послуг. Вид діяльності має місце тоді, коли об'єднуються ресурси (обладнання, робоча сила, технологічні засоби, сировину та матеріали) для створення виробництва конкретної продукції та надання послуг. Як і у «Загальному Класифікаторі «Галузей народного господарства України» (1994), галузь – це сукупність всіх виробничих одиниць, які беруть участь переважно у однакових або подібних видах виробничої діяльності. Для виділення галузей економіки введені «Секція» та «Підсекція», а для більш глибокої деталізації угруповань КВЕД: розділ, група, клас, підклас. У даному класифікаторі фізична культура зникає як вид економічної діяльності, а до складу «Секції О» «Колективні, громадські та особисті послуги» увійшов спорт у Розділ 92 «Діяльність в сфері відпочинку і розваг, культури і спорту», Групу 92.6 «Діяльність в сфері спорту». Уперше в нормативних документах зустрічаємо термін «сфера спорту» [7].

У 2011 році вступив в дію Закон України «Про фізичну культуру і спорт» у новій редакції, де спорт виступає окремим видом діяльності суб'єктів сфери фізичної культури і регулюється Розділом IV «Спорт» [20].

У 2012 році введено в дію Національний класифікатор «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009:2010 [15], створений на основі європейських класифікацій, де найбільш узагальнено угруповання видів економічної діяльності на рівні секцій дають змогу виділити основні галузі економіки. Відповідно до Класифікатора спорт увійшов до складу «Секції R» «Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок», Розділу 93 «Діяльність у сфері спорту, відпочинку та розваг», групи 93.1. «Діяльність у сфері спорту» [8].

Отже, застосовувати термін «сфера спорту» доцільно у випадках, пов'язаних з видами економічної діяльності, які відображено у КВЕД. При цьому спостерігається протиріччя між чинним Законом України «Про фізичну культуру і спорт» (1994), який регулює діяльність суб'єктів «сфери фізичної культури і спорту» за напрямками фізичної культури і напрямками спорту і Класифікацією видів економічної діяльності ДК 009:2010 (2010), в якій представлено види економічної діяльності у «сфері спорту», згідно з європейськими стандартами і немає жодної згадки про «сферу фізичної культури і спорту». Це питання потребує врегулювання на законодавчому рівні, щоб позбутися дуалізму в управлінні сферою, яка поділяється на «фізичну культуру» і «спорт», напрями яких регулюються різним міністерствам та відомствам.

Поняття «сфера спорту» зустрічається також в роботах, присвячених вивченню «європейської моделі» сфери фізичної культури і спорту» [4] та досвіду європейських країн щодо регулювання рухової активності та спорту [10, 25] для подальшого його використання в процесі реформування вітчизняної системи управління фізичною культурою і спортом. Це пояснюється тим, що в країнах Європейського

Союзу вся діяльність людей, пов'язана з використанням фізичних вправ, віднесена до «сфери спорту» [27]. У Білій книзі зі спорту Європейського Союзу Радою Європи встановлено визначення «спорту» як всі форми фізичної активності, які за допомогою випадкових чи організованих занять спрямовані на вираження чи покращення фізичної форми та психічний добробут, формування соціальних відносин чи отримання результатів у змаганнях на всіх рівнях [28].

Основними напрямки розвитку рухової активності та спорту в європейських країнах є: оздоровча фізична активність (як засіб – спортивний рух); спорт у освіті та навчанні (спорт і фізична активність); масовий спорт і спорт для всіх для широких верств населення; спорт вищих досягнень та професійний спорт [13].

Можна побачити протиріччя між визначеними Радою Європи напрямками рухової активності і спорту Європейського Союзу та встановленими чинним законодавством нашої країни напрямками фізичної культури і напрямками спорту (табл. 1), що потребує додаткового вивчення та врегулювання на законодавчому рівні та внесення відповідних змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт».

Задля реалізації п'яти функцій спорту, визначених у Білій книзі зі спорту, в Україні згідно з європейськими вимогами слід забезпечити пропорційний розвиток професійного, масового та спорту вищих досягнень [13]. Це вимагає реформування, по-перше, механізму впровадження державної політики в сфері спорту, по-друге, системи органів влади і розширення повноважень органів місцевого самоврядування і громадських фізкультурно-спортивних організацій.

Державна політика в сфері спорту має бути спрямована на формування свідомого ставлення громадян до занять фізичними вправами, усвідомлення їх необхідності для сприяння здоровому способу життя, підвищення результативності спорту вищих досягнень. Інструментами державної політики мають стати державні соціальні стандарти й нормативи, які визначаються законами з метою надання соціальної підтримки населенню і гарантують споживачам якість фізкультурно-спортивних послуг [4]. Проте порядок встановлення таких гарантій в нашій країні не визначений, що підтверджує необхідність прийняття відповідного Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії у сфері фізичної культури і спорту» [26].

Сьогодні у сфері фізичної культури і спорту спостерігається залежність об'єктів управління від суб'єктів, що особливо проявляється у взаємодії національних спортивних федерації та центрального органу виконавчої влади. Тим самим порушується рівновага між державною владою та муніципальною владою, між державою і громадянським суспільством у процесі управління сферою фізичної культури і спорту в Україні [13]. Для забезпечення реалізації європейських стандартів слід на законодавчому рівні визначити сферу спорту та її напрями, відповідно до чого виокремити суб'єкти сфери спорту і визначити систему адміністрування. У багатьох країнах світу побудована така структура управління спортом, де: масовий спорт – державний сектор; великий спорт – недержавний сектор. Держава має фінансувати спорт для всіх, а у великому спорті частка фінансової участі держави може бути зменшена до необхідного мінімуму. Але державний контроль за діяльністю сфери професійного спорту, навпаки, повинен бути зміцнений [17].

Висновки / Дискусія

Серед сучасних тенденцій управління фізичною культурою і спортом основними є: перехід на європейські стандарти, зміна механізмів впровадження державної політики, децентралізація влади, розвиток ринку та підвищення якості фізкультурно-спортивних послуг завдяки введенню державних стандартів. Оскільки Україна прагне стати дійсним членом Європейського Союзу, то має дотримуватися європейських норм і стандартів, у тому числі тих, які регулюють питання рухової активності і спорту, а це означає, що на державному рівні слід розробити дорожню карту розвитку спорту відповідно до завдань і напрямів, зазначених у Білій книзі Європейського Союзу. Назріла необхідність виокремлення сфери спорту на законодавчому і організаційному рівні, тому у науковий обіг та у нормативно-правове поле відповідно до європейського законодавства доцільно вводити поняття «сфера спорту» для окреслення діяльності фізкультурно-спортивних організацій і інших суб'єктів господарювання, які надають фізкультурно-спортивні послуги та проводять діяльність за такими напрямками, як оздоровча фізична активність, спорт у освіті та навчанні, масовий спорт і спорт для всіх, спорт вищих досягнень та професійний спорт. Поняття «фізична культура» доцільно залучати до наукового та суспільного обігу для окреслення діяльності людей, пов'язаної з використанням фізичних вправ. Ці питання слід врегулювати на законодавчому рівні і внести відповідні зміни до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та підзаконні акти, що регулюють сферу спорту.

При цьому в Україні не слід будувати так звану «європейську спортивну модель» оскільки через різноманітність і складність європейських спортивних структур є нереалістичним намагання визначити єдину модель організації спорту в Європі [28]. Це означає, що нам слід, спираючись на основні цінності та функції спорту, визначені Радою Європи, трансформувати сферу фізичної культури і спорту в сферу спорту з урахуванням наявних умов, можливостей, ресурсів, традицій і цінностей, притаманних нашій країні.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку полягають у вдосконаленні системи регулювання ринку фізкультурно-спортивних послуг.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматися як такий, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список посилань

1. Балабан С. М. (2016), «Інституційний аспект публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту в Україні», *Право і суспільство*, №6. Частина 2. С. 88-94
2. Гасюк І. Л. (2010), «Організаційно-правові засади господарської діяльності в сфері фізичної культури і спорту», *Інвестиції: практика та досвід*, № 17. С. 108-112
3. Гацуля О. (2015), «Розвиток галузевого управління у сфері фізичної культури та спорту: концептуальні засади», *Державне управління та місцеве самоврядування*, № 1(24). С. 176-185
4. Дорофєєва Т., Приходько В. (2020), «Значення децентралізації для подальшого розвитку спорту в умовах України», *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 5(79), С. 12-19. <https://doi.org/10.15391/snsv.2020-5.002>
5. Загальний Класифікатор «Галузі народного господарства України» (1994). Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0021202-94#Text>
6. Імас Є. В., Мічуда Ю. П. (2008), «Протиріччя економіки фізичної культури і спорту в перехідних суспільних системах», *Економіка та держава*, № 2. С. 40.
7. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД) (ДК 009:2005). Наказ Держспоживстандарту України 26.12.2005 N 375 (2005). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va375202-05#Text>
8. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 (2010). Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
9. Красовская Е., Кошевой А. (2015), «Інституціональна основа маркетингової концепції управління спортом в Україні», *Європейський вектор економічного розвитку*, № 2 (19). С. 85-96.
10. Кузьменко О. О. (2011), «Сучасний стан державного управління фізичною культурою й спортом в Україні та Європі», *Держава та регіони. Серія: Державне управління*, № 3. С. 36-41
11. Лукашук В. (2012), «Особливості підприємницької діяльності у сфері спорту», *Український соціум*, №2. С. 43-52
12. Матросова Л., Галюза І. (2012), «Проблеми менеджменту в галузі фізичної культури та спорту», *Вісник економічної науки України*, №2. С. 94-97
13. Моргунов О. А. (2019), «Фізична культура та спорт як напрям публічного адміністрування в Україні», *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 2(27). С. 108-112 DOI: [https://doi.org/10.32837/ryuv.v0i2\(27\).200](https://doi.org/10.32837/ryuv.v0i2(27).200)
14. Наказ Державного комітету по стандартизації, метрології і сертифікації N 441 від 22 жовтня 1996 «Про затвердження Державного класифікатора України» (1996). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0441217-96#Text>
15. Наказ Держспоживстандарту України 11.10.2010 N 457 «Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010» (2010). Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
16. Нікітенко С. (2017), «Фізична культура і спорт в Україні як самостійна галузь народного господарського комплексу в системі державного управління», *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. №2 (58). С.89-92
17. Обозна О. М. (2014), «Розвиток фізичної культури і спорту як важливий напрям державної політики України щодо забезпечення здоров'я громадян», *Державне управління: теорія та практика*, № 2. С. 39–44.
18. Петришин Д. (2015), «Фінансово-економічна підтримка сфери фізичної культури та спорту», *Спортивна наука України*, №2 (66). С. 60-64.
19. Пітин М. (2018), Спорт як соціальне явище. Лекція з навчальної дисципліни «Основи теорії і методики спортивного тренування». URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/>
20. Про фізичну культуру і спорт (1994): Закон України. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
21. Про фізичну культуру і спорт (1993): Закон України. Верховна рада України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2001_06_21/T380800.html
22. Сисюк В. М. (2018), «Ефективність державного регулювання процесів ведення громадянами здорового способу життя внаслідок фізкультурно-оздоровчої діяльності», *Механізми державного управління. Публічне управління і адміністрування в Україні*. Випуск 7. С. 62-65
23. Сутула В. О. (2019), «Парадигма фізичної культури», *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, №8. С. 356-361.
24. Governance in Europe (2017). Book Series: Urban book Series. Springer, Cham. pp. 1–5.
25. Prikhodko V., Tomenko O., Matrosov S., Chernihivska S. (2021), «Strategic Issues Of Public Governance In Sports Development In Ukraine», *Sports science and human health*, № 1(5).
26. Prykhodko V., Tomenko O. (2019), «Innovative Approach to the Strategic Management of the Olympic Sport Reform in Ukraine», *Marketing and Management of Innovations*, № 1, pp. 357-366. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.1-29>
27. Silva C. N, Bucek J. Local (2016), «Government and Urban Governance in Europe introduction», *Local Government and Urban in Europe*. pp. 9-32. <http://doi.org/10.1007/978-3-319-43979-2>
28. White Paper. White Paper on Sport (2007). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0391>

Стаття надійшла до редакції: 17.11.2021 р.

Опубліковано: 23.12.2021 р.

Аннотация. Анастасия Бондарь, Ирина Петренко, Александр Томенко. *Современные тенденции управления физической культурой и спортом в Украине.* **Цель:** выделить современные тенденции управления физической культурой и спортом в Украине на основании обобщения результатов научных исследований отечественных ученых. **Материал и методы:** теоретические и практические исследования отечественных учёных, официальные документы, методы сравнения, синтеза, анализа. **Результаты:** в условиях евроинтеграции Украины следует соблюдать введенные Европейским Союзом нормы и стандарты, регулирующие вопросы двигательной активности и спорта, на государственном уровне следует разработать дорожную карту развития спорта в соответствии с задачами и направлениями, указанными в Белой книге Европейского Союза. Назрела необходимость выделения сферы спорта на законодательном и организационном уровне, поэтому в научное обращение и в нормативно-правовое поле, согласно европейскому законодательству, целесообразно вводить понятие «сфера спорта» для определения деятельности физкультурно-спортивных организаций и других субъектов хозяйствования, предоставляющих физкультурно-спортивные услуги и осуществляют деятельность по таким направлениям как оздоровительная физическая активность, спорт в образовании и обучении, массовый спорт и спорт для всех, спорт высших достижений и профессиональный спорт. Понятие «физическая культура» целесообразно использовать в научном и общественном обороте для определения деятельности людей, связанной с использованием физических упражнений. Эти вопросы следует урегулировать на законодательном уровне и внести соответствующие изменения в Закон Украины «О физической культуре и спорте» и подзаконные акты, регулирующие сферу спорта. **Выводы:** современными тенденциями управления физической культурой и спортом в Украине является переход на европейские стандарты, изменение механизмов внедрения государственной политики, децентрализация власти, развитие рынка и повышение качества физкультурно-спортивных услуг благодаря введению государственных стандартов.

Ключевые слова: физическая культура, спорт, сфера физической культуры и спорта, сфера спорта, физкультурно-спортивные организации, управление, децентрализация, реформа.

Abstract. Anastasia Bondar, Iryna Petrenko, Oleksandr Tomenko. *Modern trends in physical culture and sports management in Ukraine.* **Purpose:** to highlight modern trends in the management of physical culture and sports in Ukraine on the basis of generalization of the scientific heritage of domestic scientists. **Material and methods:** theoretical and practical research of domestic scientists, official documents, methods of comparison, synthesis, analysis. **Results:** in the context of our country's European integration, the norms and standards introduced by the European Union governing physical activity and sports should be adhered to, and a roadmap for the development of sports should be developed at the state level. There is a need to separate the field of sports at the legislative and organizational level, so in scientific circulation and in the legal field, in accordance with European law, it is advisable to introduce the concept of «sports» to describe the activities of sports organizations and other business entities physical culture and sports services and carry out activities in such areas as health physical activity, sports in education and training, mass sports and sports for all, high-achievement sports and professional sports. The concept of «physical culture» should be included in scientific and social circles to outline the activities of people related to the use of physical exercises. These issues should be regulated at the legislative level and appropriate amendments should be made to the Law of Ukraine «On Physical Culture and Sports» and bylaws governing the field of sports. **Conclusions:** modern trends in the management of physical culture and sports in Ukraine are the transition to European standards, changing the mechanisms of state policy, decentralization of power, market development and improving the quality of physical culture and sports services through the introduction of state standards.

Keywords: physical culture, sports, sphere of physical culture and sports, sphere of sports, physical culture and sports organizations, management, decentralization, reform.

References

- Balaban, S. M. (2016), «Institutional aspect of public administration in the field of physical culture and sports in Ukraine», *Pravo i suspil'stvo*, No. 6. Chastyna 2. pp. 88-94 (in Ukr.)
- Hasyuk, I. L. (2010), «Organizational and legal principles of economic activity in the field of physical culture and sports», *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, No. 17. pp. 108-112 (in Ukr.)
- Hatsulya, O. (2015), «Development of sectoral management in the field of physical culture and sports: conceptual framework», *Derzhavne upravlinnya ta mistseve samovryaduvannya*, No. 1(24). pp. 176-185 (in Ukr.)
- Dorofeyeva, T., Prykhod'ko, V. (2020), «The importance of decentralization for the further development of sport in Ukraine», *Slobozhans'kyi naukovo-sportyvnyi visnyk*, No. 5(79), pp. 12-19. <https://doi.org/10.15391/sns.v.2020-5.002>(in Ukr.)
- Zahal'nyy Klasyfikator «Haluzi narodnoho hospodarstva Ukrainy» (1994). Verkhovna rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0021202-94#Text> (in Ukr.)
- Imas, Ye. V., Michuda, Yu. P. (2008), «Contradictions of the economy of physical culture and sports in transitional social systems», *Ekonomika ta derzhava*, No. 2. pp. 40. (in Ukr.)
- Klasyfikatsiya vydiv ekonomichnoyi diyal'nosti (KVED) (DK 009:2005). Nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrainy 26.12.2005 N 375 (2005). Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va375202-05#Text>(in Ukr.)
- Klasyfikatsiya vydiv ekonomichnoyi diyal'nosti DK 009:2010 (2010). Verkhovna rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>(in Ukr.)
- Krasovskaya, Ye., Koshevoy, A. (2015), «The institutional basis of the marketing concept of sports management in Ukraine», *Kvropeys'kiy vektor yekonomichnogo rozvitku*, No. 2 (19). pp. 85-96. (in Russ.)
- Kuz'menko, O. O. (2011), «The current state of public administration of physical culture and sports in Ukraine and Europe», *Derzhava ta rashion. Seriya: Derzhavne upravlinnya*, No. 3. pp. 36-41 (in Ukr.)
- Lukashchuk, V. (2012), «Peculiarities of entrepreneurial activity in the field of sports», *Ukrayins'kyi sotsium*, No. 2. pp. 43-52 (in Ukr.)
- Matrosova, L., Halyuza, I. (2012), «Problems of management in the field of physical culture and sports», *Visnyk ekonomichnoyi nauky Ukrainy*, No.2. pp. 94-97 (in Ukr.)
- Morhunov, O. A. (2019), «Physical culture and sports as a direction of public administration in Ukraine», *Prykarpat's'kyi yurydychny visnyk. Vypusk 2(27)*. pp. 108-112 DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2\(27\).200](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i2(27).200) (in Ukr.)
- Nakaz Derzhavnogo komitetu po standartyzatsiyi, metrolohiyi i sertyfikatsiyi N 441 vid 22 zhovtnya 1996 «Pro zatverdzhennya Derzhavnogo klasyfikatora Ukrainy» (1996). Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0441217-96#Text> (in Ukr.)

15. Nakaz Derzhspozhyvstandartu Ukrainy 11.10.2010 N 457 «Klasyfikatsiya vydiv ekonomichnoyi diyal'nosti DK 009:2010» (2010). Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (in Ukr.)
16. Nikitenko, S. (2017), «Physical culture and sports in Ukraine as an independent branch of the national economic complex in the system of public administration», Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnya. No. 2 (58). pp. 89-92 (in Ukr.)
17. Obozna, O. M. (2014), «Development of physical culture and sports as an important direction of state policy of Ukraine to ensure the health of citizens», Derzhavne upravlinnya: teoriya ta praktyka, No. 2. pp. 39–44. (in Ukr.)
18. Petryshyn, D. (2015), «Financial and economic support in the field of physical culture and sports», Sportyvna nauka Ukrainy, No. 2 (66). pp. 60-64. (in Ukr.)
19. Pityn, M. (2018), Sport yak sotsial'ne yavlyshche. Lektsiya z navchal'noyi dystsypliny «Osnovy teorii i metodyky sportyvnoho trenuvannya». URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/> (in Ukr.)
20. Pro fizychnu kul'turu i sport (1994): Zakon Ukrainy. Verkhovna rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (in Ukr.)
21. Pro fizychnu kul'turu i sport (1993): Zakon Ukrainy. Verkhovna rada Ukrainy. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2001_06_21/T380800.html (in Ukr.)
22. Sysyuk, V. M. (2018), «The effectiveness of state regulation of citizens' healthy lifestyles as a result of physical culture and health activities», Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnya. Publichne upravlinnya i administruvannya v Ukraini. Vypusk 7. pp. 62-65 (in Ukr.)
23. Sutula, V. O. (2019), «Paradigm of physical culture», Fizychna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsiyi, No.8. pp. 356-361. (in Ukr.)
24. Governance in Europe (2017). Book Series: Urban book Series. Springer, Cham. pp. 1–5. (in Eng.)
25. Prikhodko, V., Tomenko, O., Matrosova, S., Chernihivska, S. (2021), «Strategic Issues Of Public Governance In Sports Development In Ukraine», Sports science and human health, No. 1(5). (in Eng.)
26. Prikhodko, V., Tomenko, O. (2019), «Innovative Approach to the Strategic Management of the Olympic Sport Reform in Ukraine», Marketing and Management of Innovations, № 1, pp. 357-366. <http://doi.org/10.21272/mmi.2019.1-29> (in Eng.)
27. Silva, C. N., Bucek, J. Local (2016), «Government and Urban Governance in Europe introduction», Local Government and Urban in Europe. pp. 9-32. <http://doi.org/10.1007/978-3-319-43979-2> (in Eng.)
28. WhitePaper.WhitePaperonSport(2007). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0391> (in Eng.)

Received: 17.11.2021.
Published: 23.12.2021.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Бондар Анастасія Сергіївна: к.фіз.вих., доцент; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Бондар Анастасія Сергеевна: к.физ.восп., доцент; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская, 99, г. Харьков, Украина.

Anastasia Bondar: PhD (Physical Education and Sport), Docent; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska str., 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2816-4985>

E-mail: anastasiabond1@ukr.net

Петренко Ірина Вікторівна: к.фіз.вих., доцент; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61058, Україна.

Петренко Ирина Викторовна: к.физ.восп., доцент; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская, 99, г. Харьков, Украина.

Iryna Petrenko: PhD (Physical Education and Sport), Docent; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska str., 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4252-1130>

E-mail: ivpetrenko18@ukr.net

Томенко Олександр Анатолійович: д.фіз.вих., професор; Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка: вул. Роменська, 87, Суми, 40002, Україна.

Томенко Александр Анатольевич: д. физ.восп., професор; Сумской государственной педагогический университет имени А. С. Макаренко: ул. Роменская, 87, Сумы, 40002, Украина.

Oleksandr Tomenko: Doctor of Science (Physical Education and Sport), Professor; Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University: st. Romenskaya, 87, Sumy, 40002, Ukraine.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1097-965X>

E-mail: rehabsc.tt@gmail.com